

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Скідан Наталії Віталіївни на тему «Судова практика в системі джерел кримінального процесуального права України», поданій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», підготовлений та затверджений на підставі публічної презентації наукових результатів дисертації та її обговорення кафедрою кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 13 від 22 квітня 2026 року)

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. Сучасний етап розвитку науки кримінального процесу в Україні дає підстави стверджувати, що у механізмі правового регулювання й правозастосування зростає значення судової практики. Зокрема, судові рішення, передусім ВС, виконують орієнтаційну функцію для забезпечення однакового застосування норм кримінального процесуального законодавства й підтримання єдності судової практики у кримінальному судочинстві. У цьому контексті особливої ваги набуває визначення її місця і ролі в системі джерел кримінального процесуального права України, а також уточнення її поняття, форм і характеристик.

Водночас актуальність цих питань зумовлена тісним зв'язком судової практики з реалізацією принципу верховенства права, складовою якого є правова визначеність. Так, у європейських стандартах, сформульованих Венеційською комісією та КРЄС, підкреслюється, що суперечлива практика найвищих судів може порушувати вимогу правової визначеності, тоді як послідовність і доступність судових рішень є необхідними передумовами формування легітимних очікувань учасників правовідносин. У цьому сенсі судова практика виступає як інструмент утвердження верховенства права та водночас як сфера його практичного втілення.

Крім того, актуальність дослідження обумовлена специфікою сучасної моделі системи джерел кримінального процесуального права. Відомо, що кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики ЄСПЛ (ч. 5 ст. 9 КПК України). Також надзвичайно

важливу роль відіграють рішення КСУ. Сьогодні постає і питання визначення місця практики Суду Справедливості ЄС з огляду на перспективи набуття Україною членства в ЄС. Водночас у науковій і практичній площині широко використовується поняття «судова практика», яким охоплюються рішення різних судових інституцій без чіткого розмежування їх правової природи, функціонального призначення, місця та ролі в системі джерел кримінального процесуального права. Разом із тим дискусійним залишається й питання існування чи відсутності в Україні судового прецеденту як джерела кримінального процесуального права.

Дослідження судової практики має і виразний практичний аспект. Зокрема, значна кількість судових рішень, які ухвалюються ККС ВС і ВП ВС у сфері кримінального судочинства, ускладнює виокремлення тих із них, що мають значення для забезпечення єдності судової практики. Окрім цього, попри функціонування ЄДРСР, інформаційно-технологічних платформ ВС, а також підготовку оглядів і дайджестів судової практики, проблема її належного відбору та застосування залишається невирішеною.

Окремі аспекти обраної теми вже були предметом наукового осмислення в правовій доктрині. Загальнотеоретичною й філософсько-правовою основою дослідження стали праці В.С. Бігуна, С.П. Головатого, В.В. Городовенка, С.І. Максимова, Н.М. Пархоменко, О.В. Петришина, С.П. Погребняка, П.М. Рабіновича, В.В. Речицького, Н.Д. Слотвінської, В.С. Смородинського, Н.С. Хомюк, Д.Ю. Хорошковської, С.В. Шевчука та інших. У свою чергу, питання джерел права та їх системи у кримінальному процесуальному праві України вивчалися в працях А.А. Бугайчука, О.М. Дроздова, М.О. Тимошенка, О.І. Тищенко, І.А. Тітка, О.В. Узунової, О.В. Чорненької та інших. Водночас, окремі підходи до встановлення суті судової практики у кримінальному процесі та її значення для тлумачення й застосування права висвітлено в роботах В.І. Завидняка, О.В. Капліної, Д.І. Клепки, Д.В. Кухнюка, О.І. Марочкіна, Ю.С. Репіної, В.В. Рогальської, І.С. Шаповалової, О.Г. Яновської та інших. Судові рішення та їх роль у кримінальному судочинстві були предметом наукової розвідки О.В. Бабаєвої, М.І. Бажанова, О.В. Верхогляд-

Герасименко, Н.В. Глинської, М.М. Гродзинського, Ю.М. Грошевого, Л.М. Гуртієвої, Г.В. Демченко, О.М. Дуфенюк, Х.Р. Тайлієвої, О.М. Толочко і інших. Нарешті, окремо правову природу й значення рішень ВС досліджували Н.Р. Бобечко, А.П. Бущенко, І.В. Гловюк, М.О. Деменчук, О.П. Кучинська, Д.О. Скрипник, О.Г. Шило, М.М. Шумило та інші. Вагомий внесок у розвиток вказаних і дотичних питань зробили також С.А. Альперт, О.М. Коріняк, Л.М. Лобойко, І.Є. Марочкін, О.Є. Омельченко, М.А. Погорецький, О.О. Торбас, А.Р. Туманянц, Є.М. Чупринська та інші.

Утім, після набрання чинності КПК України 2012 р. судова практика як самостійний елемент системи джерел кримінального процесуального права України досі не була предметом комплексного дослідження. Зокрема, автори наявних дисертаційних і монографічних досліджень розглядають судову практику в системі джерел кримінального процесуального права в умовах дії КПК України 1960 р. (до прикладу, О.М. Дроздов «Джерела кримінально-процесуального права України», 2004 р.), або зосереджуються лише на окремих питаннях розглядуваної тематики (наприклад, Д.О. Скрипник «Правові позиції Верховного Суду в кримінальному провадженні», 2024 р.) тощо. Незважаючи на те, що у наведених та інших працях було сформовано основи дослідження розглядуваної теми, сформульовані в них положення потребують переосмислення з урахуванням поточного етапу розвитку правової системи, сучасних підходів кримінального процесуального законодавства й правової доктрини, актуальних викликів правозастосовної практики або дослідження ширшого контексту.

Дисертацію виконано на кафедрі кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в межах цільової комплексної програми «Судова влада: проблеми організації та діяльності» (номер державної реєстрації 0111U000957). Тема роботи затверджена вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 23 листопада 2021 року (протокол № 4).

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації. Метою дисертації є отримання нових результатів у формі наукових висновків щодо

поняття, форм і властивостей судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України, виявлення проблемних аспектів правотворчості, тлумачення й застосування права у кримінальному судочинстві, а також надання обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо їх вирішення.

Для досягнення мети авторкою дисертації були поставлені такі *завдання*:

- охарактеризувати засаду верховенства права як концептуальний орієнтир дослідження судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України;
- визначити роль судових інституцій України й європейських судових установ у забезпеченні єдності і сталості судової практики крізь призму реалізації засади верховенства права;
- узагальнити та систематизувати наукові підходи до осмислення судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України;
- визначити поняття та систему джерел кримінального процесуального права України, з'ясувавши місце в ній судової практики;
- розмежувати категорії «судова практика» і «судовий прецедент» шляхом проведення порівняльно-правового аналізу;
- з'ясувати суть поняття, форм і властивостей судової практики як джерела кримінального процесуального права України;
- охарактеризувати судові рішення як форму судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України;
- встановити значення рішень окремих судових інституцій в системі джерел кримінального процесуального права України;
- охарактеризувати статус ККС ВС і ВП ВС як суб'єктів формування судової практики, а також виявити проблеми здійснення ними повноважень;
- розкрити правову природу й значення висновків, викладених у рішеннях ВС, а також особливості порядку передачі кримінальних проваджень на розгляд палати ККС ВС, ОП ККС ВС, ВП ВС;
- з'ясувати механізми забезпечення єдності судової практики;

– обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення нормативного регулювання формування й застосування судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України.

Всі поставлені завдання було вирішено, мета дослідження була досягнута.

Наукова новизна одержаних результатів. Робота є першим в Україні комплексним науковим дослідженням судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України після прийняття КПК 2012 року. До найбільш важливих положень, які містять наукову новизну, варто віднести такі.

Уперше:

– доведено, що єдиною формою судової практики як джерела кримінального процесуального права є рішення ВС. При цьому обґрунтовано існування двох режимів його діяльності залежно від виконуваної ним функції: лише касаційної – орієнтованої на вирішення конкретної справи й обмеженої оцінкою істотності порушень, або одночасно й функції забезпечення єдності й сталості судової практики. Вибір режиму діяльності ВС залежить від обставин конкретної справи, що перебуває на розгляді, а також характеру правової проблеми, порушеної в ній;

– обґрунтовано, що рішення КСУ, ЄСПЛ і Суду Справедливості ЄС, з огляду на їх правову природу, а також статус і повноваження вказаних інституцій, не є формами судової практики, а виступають самостійними джерелами права. Відтак, їх необхідно відмежовувати від судової практики як джерела кримінального процесуального права;

– аргументовано необхідність застосування системи джерел кримінального процесуального права України крізь призму процесуального статусу й функцій суб'єктів кримінального провадження, які застосовують відповідні джерела. З огляду на це констатовано, що функціональною ознакою застосування зазначеної системи є судоцентричність, що означає виключну можливість суду застосовувати систему джерел кримінального процесуального права України в повному обсязі;

– запропоновано класифікацію рішень ВС за рівнем абстракції висновків, що в них сформульовані, із поділом на казуальні, усталені й висновки щодо застосування норм права, які утворюють ієрархію їх обов'язковості (від

ситуативних казуальних до правоорієнтованих висновків щодо застосування норм права);

– висловлено думку, що юридична сила висновку ВС і, відповідно, вид й обов'язковість судової практики визначаються рівнем абстракції конкретного висновку, а не інституційною ланкою ВС. З огляду на це запропоновано виокремлювати казуальну, усталену та правоорієнтовану судову практику;

– запропоновано запровадити інститут попереднього висновку ВС як механізм превентивного забезпечення єдності судової практики.

Удосконалено:

– концепцію розуміння судової практики крізь призму широкого й вузького підходів, а також визначення судової практики як джерела кримінального процесуального права України. Запропоновано під судовою практикою в широкому значенні розглядати сукупність усіх судових рішень, ухвалених у процесі здійснення судочинства судами системи судоустрою; тоді як у вузькому – лише ті судові рішення, в яких містяться висновки суду, значущі для подальшого тлумачення й застосування права, що здатні набувати статусу джерела права. Визначено, що наведені виміри є взаємопов'язаними та формують багаторівневу модель судової практики;

– підхід до визначення понять «джерело» і «система джерел» кримінального процесуального права України, в межах якого уточнено місце судової практики в цій системі. Зокрема, констатовано, що вона може виступати переконливим (авторитетним) або обов'язковим джерелом права залежно від характеру сформульованого в рішенні ВС висновку. При цьому доведено, що переконливими (авторитетними) є рішення, в яких викладено усталені висновки, тоді як обов'язковими – рішення, в яких викладено висновки щодо застосування норм права;

– погляд на виокремлення властивостей судової практики як джерела кримінального процесуального права України крізь призму їх змістовного й функціонального значення. При цьому виокремлено валідність як самостійну ключову властивість судової практики; аргументовано значення механізмів

забезпечення єдності судової практики й інструментів оприлюднення судової практики як складових її доступності, яка, у свою чергу, пов'язана з одноманітним тлумаченням й застосуванням норм права за подібних фактичних обставин як змістовною основою забезпечення єдності судової практики;

– підхід до розуміння завдання забезпечення єдності й сталості судової практики, відповідно до якого його виконання є результатом узгодженої тлумачної та правозастосовної діяльності всіх судів системи судоустрою України, тоді як ВС виконує системоутворюючу роль, визначаючи, фіксуючи і забезпечуючи сталість єдиних підходів до тлумачення й застосування норм кримінального і кримінального процесуального права;

– наукові уявлення про те, що судові рішення як форма судової практики у кримінальному процесуальному праві України не є прецедентом у класичному його розумінні. Така правова природа судової практики зумовлена похідним і винятковим характером судової правотворчості, яка реалізується шляхом розширювального (розширеного) тлумачення норм права, а не створення норм *de novo*;

– наукове розуміння суті судової правотворчості у кримінальному процесі. Зокрема, констатовано, що вона є винятковою формою судової діяльності й становить автентичний аналог судового активізму, притаманного правовим системам загального права;

– підхід до термінологічного визначення результатів судової діяльності у кримінальному судочинстві шляхом обґрунтування доцільності закріплення категорії «висновок суду» як родового поняття замість «правова позиція», «правоположення» або інших суміжних термінів. У свою чергу, констатовано, що видовими поняттями у межах категорії «висновок суду» є «висновок суду першої інстанції», «висновок суду апеляційної інстанції», «висновок суду касаційної інстанції» або «висновок Верховного Суду».

Набули подальшого розвитку:

– наукові уявлення про еволюцію ролі Пленуму ВС і методичної діяльності судів як таких, що мають похідний і допоміжний характер щодо судової практики, сформованої з судових рішень, насамперед ВС;

– обґрунтування доцільності розширення системи джерел кримінального процесуального права України, зокрема шляхом визначення місця практики Суду Справедливості ЄС з огляду на євроінтеграційні процеси й перспективи набуття нашою державою членства в ЄС;

– позиція щодо необхідності закріплення інституційної взаємодії ВС і КСУ. Доведено, що це можна зробити шляхом внесення змін до ст. 9 КПК України за аналогією з ч. 4 ст. 7 Кодексу адміністративного судочинства України, а також запровадження механізму звернення судів нижчих інстанцій до ВС для подальшого вирішення питання щодо можливості ініціювання звернення до КСУ з відповідним поданням;

– наукові уявлення про інститут окремих ухвал у кримінальному судочинстві. Запропоновано провести його систематизацію й чітко визначити роль у формуванні й забезпеченні єдності судової практики. Аргументовано, що доцільно виокремити три напрями застосування окремих ухвал: 1) реагування на порушення, допущені стороною обвинувачення та іншими уповноваженими суб'єктами; 2) реагування на порушення, допущені стороною захисту та іншими учасниками кримінального провадження; 3) реагування судів вищих інстанцій на виявлені порушення, допущені судами нижчих інстанцій. При цьому постановлення окремих ухвал пов'язується з порушеннями, які не мають процесуальних наслідків у вигляді скасування або зміни судового рішення судом вищої інстанції;

– наукові підходи до вдосконалення кримінального процесуального законодавства шляхом внесення змін до: 1) ст. 9 і ч. 6 ст. 368 КПК України – для уточнення місця і значення висновків ВС у кримінальному судочинстві (ст. 9), а також особливостей їх застосування (ч. 6 ст. 368); 2) ст. 368 КПК України – нормативного врегулювання можливості вмотивованого відступу судів від висновків ВС в подібних правових відносинах; а також до ч. 5–6 ст. 13 Закону

України «Про судоустрій і статус суддів» – щодо форм рішень ВС, в яких викладаються його висновки щодо застосування норм права;

– підхід до трактування темпоральної дії (періоду чинності) висновків ВС, у межах якого виокремлено такі критерії втрати ними юридичної сили: 1) втрата чинності нормою права, щодо застосування якої було сформульовано відповідний висновок; 2) подолання (зміна) висновку вищою ланкою ВС; 3) втрата фактичної актуальності висновку внаслідок об'єктивних змін правозастосовної реальності, що унеможливають його використання тимчасово або постійно;

– наукові уявлення про систему механізмів забезпечення єдності судової практики. Доведено, що вона являє собою сукупність процесуальних, напівпроцесуальних і позапроцесуальних інструментів, за допомогою яких ВС виконує завдання щодо забезпечення єдності й сталості тлумачення й застосування норм права. При цьому ця система, утворюючи єдину цілісну модель, має комплексний характер, у якій кожна з груп таких засобів виконує власну функцію.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження.

Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані й достовірні. Для отримання обґрунтованих і достовірних результатів дослідження було використано загальнонаукові й спеціальні методи наукового пізнання, комплексне застосування яких забезпечило отримання достовірних результатів. *Діалектичний метод* використано при вивченні судової практики як динамічного правового явища, що перебуває у процесі розвитку й трансформації. *Системно-структурний метод* дозволив визначити місце судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України. За допомогою *формально-юридичного (догматичного) методу* здійснено аналіз положень кримінального процесуального законодавства і рішень КСУ, ЄСПЛ і ВС. *Герменевтичний метод* застосовано для тлумачення судових рішень, з'ясування змісту висновків суду та їх значення для формування судової практики й правозастосування. *Порівняльно-правовий метод* використано для розмежування понять «судова практика» і «судовий прецедент», а також для визначення впливу європейських судових установ на формування судової практики

в Україні. *Логіко-юридичний метод* забезпечив формування понятійного апарату дослідження та обґрунтування теоретичних положень і висновків. *Метод моделювання* застосовано для побудови теоретичних моделей формування судової практики, зокрема з урахуванням ролі різних судових інституцій, режимів діяльності ВС і системи механізмів забезпечення єдності судової практики. *Метод соціальних досліджень у формі анкетування* використано з метою визначення позицій науковців і практиків щодо окремих аспектів формування й застосування судової практики. *Метод узагальнення* дозволив сформулювати висновки за результатами проведеного дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що авторські висновки і пропозиції можна використати в: (а) науково-дослідницькій сфері – для подальшого наукового осмислення судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України; (б) законотворчій діяльності – при розробці пропозицій щодо змін і доповнень до кримінального процесуального законодавства України в частині визначення місця й ролі судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України; (в) правозастосовній діяльності – для формування методологічних орієнтирів застосування судової практики в професійній діяльності суддів, слідчих, детективів, прокурорів й адвокатів, а також забезпечення її єдності й сталості в кримінальному судочинстві; (г) навчальному процесі – під час викладання дисциплін кримінального процесуального циклу, а також при підготовці навчально-методичних матеріалів (підручників, навчальних посібників тощо).

Апробація матеріалів дисертації. Дисертацію підготовлено на кафедрі кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, обговорено на засіданні кафедри, схвалено і рекомендовано до захисту. Основні положення дослідження оприлюднювалися і були предметом обговорення на наукових і науково-практичних конференціях: «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Тампере, 07 грудня 2021 р.), «Джерела права в наукових юридичних дослідженнях» (м. Харків, 17 червня 2022 р.), «Chance for Science Conference 2022» (м. Лейпциг, 8–9 вересня 2022 р.),

«Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції» (м. Хмельницький, 26 травня 2023 р.), «Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції» (м. Харків, 15 листопада 2023 р.), «Юридична осінь 2023 року» (м. Харків, 17 листопада 2023 р.), «Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції» (м. Харків, 17 квітня 2024 р.), «Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників» (м. Харків, 20 травня 2024 р.), «Юридична осінь 2024 року» (м. Харків, 19 листопада 2024 р.), «Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції» (м. Харків, 17 квітня 2025 р.), «Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників» (м. Харків, 15 травня 2025 р.), «Верховенство права як фундамент ефективної слідчої, детективної та правничої діяльності: теоретичні засади, виклики та перспективи» (м. Дніпро, 16 травня 2025 р.), «Правова наука та практика її застосування в умовах воєнного стану» (м. Київ, 24–25 жовтня 2025 р.), «Юридична осінь 2025 року» (м. Харків, 14 листопада 2025 р.), «Допустимість доказів у кримінальному провадженні: між імперативністю закону та процесуальною толерантністю» (м. Харків, 14 листопада 2025 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувача. Основні теоретичні положення та висновки, сформульовані у дослідженні, викладено в 21 наукових працях, з яких 6 – у наукових фахових виданнях України, та 15 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Наукові праці, в яких відображені основні результати дослідження:

1. Skidan N. V. Supreme Court's Case Law as a Source of Law in Europe: a Comparative Study in Ukrainian Perspective. *Juridical scientific and electronic journal*. 2023. Vol. 5. P. 364–368. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/90> (last accessed: 10.02.2026).

2. Skidan N. V. The Role of the Supreme Court in Ensuring the Observance and Respect for the Rule of Law. *Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Political Science. Sociology. Law*. 2024. Vol. 1(61). P.

58–69. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2024.1\(61\).306750](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2024.1(61).306750) (last accessed: 10.02.2026).

3. Скідан Н. В. У пошуках релевантної практики Верховного Суду: розпаковка актуальних інструментів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 4(57). С. 126–138. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v4.2024.25> (дата звернення: 10.02.2026).

4. Скідан Н. В. Судова практика у системі джерел кримінального процесуального права України: трансформація підходів уявлення в контексті становлення верховенства права як концептуальної засади функціонування правової системи. *Правові новели*. 2025. № 26. С. 188–195. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2025.26.22> (дата звернення: 10.02.2026).

5. Скідан Н. В. Судове рішення як елемент судової практики: аксіологічні та правозастосовчі аспекти. *Нове українське право*. 2025. № 4. С. 291–300. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.4.37> (дата звернення: 10.02.2026).

6. Скідан Н. В. Верховний Суд як суд права: співвідношення функцій касаційного перегляду і забезпечення єдності та сталості судової практики в Україні. *Право і суспільство*. 2025. № 6. С. 445–450. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.6.62> (дата звернення: 10.02.2026).

Наукові праці, в яких засвідчено апробацію матеріалів дослідження:

1. Skidan N. V. Judicial practice VS Common law precedent. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку* : матеріали XVI Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Тампере, 07 груд. 2021 р.). Київ, Тампере, 2021. С. 98–103.
2. Skidan N. V. Correlation between the categories of ‘sources’ and ‘forms’ of law in the criminal procedure study of case law in Ukraine. *Джерела права в наукових юридичних дослідженнях* : тези доповідей Другого аспірантського круглого столу за курсом «Форми (джерела) права» (м. Харків, 17 червня 2022 р.). Харків, 2022. С. 56–60.
3. Skidan N. V. Case law as a source of law in the field of criminal procedure in Romano-Germanic legal tradition. *Chance for Science Conference 2022* : Online Conference for academics affected by the war in Ukraine (Leipzig, 8-9 September 2022).

Leipzig, 2022. URL: <https://chance-for-science.eu/index.php/download#46-58-law-studies>.

4. Скідан Н. В. Роль та значення судової практики Верховного Суду як джерела кримінального процесуального права України. *Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції* : зб. тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 26 травня 2023 р.). Хмельницький, 2023. С. 81–84.

5. Скідан Н. В. Постанови Пленуму Верховного Суду як парадокс сучасної правової системи України. *Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції* : зб. ст. V Харків. кримін. процес. полілогу присвяч. пам'яті д-ра юрид. наук, проф., члена-кореспон. НАПрН України, заслуж. діяча науки і техніки України, лауреата Держ. прем. України в гал. науки і техніки О. Г. Шило, «Людина, Науковець, Друг: випробування долі, наукові акценти, інтонації душі» (м. Харків, 15 листопада 2023 р.). Харків: Право, 2024. С. 122–125.

6. Скідан Н. В. Визнання юрисдикції Суду Європейського Союзу у контексті майбутнього членства України в Європейському Союзі: кримінально-правовий аспект. *Юридична осінь 2023 року* : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (м. Харків, 17 листопада 2023 р.). Харків, 2023. С. 27–30.

7. Скідан Н. В. Соціальні мережі як засіб ознайомлення з механізмами прийняття судових рішень у контексті формування та розвитку судової практики в Україні. *Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції* : зб. ст. VI Харків. кримін. процес. полілогу (м. Харків, 17 квітня 2024 р.). Харків, 2024. С. 187–190.

8. Скідан Н. В. Верховний Суд та правовий режим воєнного стану: аналіз трансформацій і впливу на міжнародне та національне право. *Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників* : матер. XII Всеукр. наук. конф. студентів та аспірантів (м. Харків, 20 травня 2024 р.). Харків, 2024. С. 158–160.

9. Скідан Н. В. Права людини в Україні: судова практика як рушій змін. *Юридична осінь 2024 року* : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учасників міжнар.

наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (м. Харків, 19 листопада 2024 р.). Харків, 2024. С. 95–98.

10. Скідан Н. В. Механізми забезпечення єдності судової практики Верховним Судом: процесуальний та позапроцесуальний виміри. *Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції* : зб. ст. VII Харків. кримін. процес. полілогу (м. Харків, 17 квітня 2025 р.). Харків, 2025. С. 158–161.

11. Скідан Н. В. Роль ІТ-платформ Верховного Суду у формуванні єдності судової практики в Україні. *Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників* : матер. XIII Всеукр. наук. конф. студентів та аспірантів (м. Харків, 15 травня 2025 р.). Харків, 2025. С. 252–254.

12. Скідан Н. В. Верховенство права як система координат правового мислення і правозастосування в Україні. *Верховенство права як фундамент ефективної слідчої, детективної та правничої діяльності: теоретичні засади, виклики та перспективи* : матер. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти, аспірантів та молодих учених (м. Дніпро, 16 травня 2025 р.). Дніпро, 2025. С. 38–42.

13. Скідан Н. В. Судовий розсуд у кримінальному процесі України: теоретичні засади та виклики воєнного стану. *Правова наука та практика її застосування в умовах воєнного стану* : матер. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24–25 жовтня 2025 р.). Київ, 2025. С. 125–129.

14. Скідан Н. В. Судова практика в системі джерел кримінального процесуального права України: еволюція та сучасний стан її форм. *Юридична осінь 2025 року* : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (м. Харків, 14 листопада 2025 р.). Харків, 2025. С. 416–420.

15. Скідан Н. В. Перспектива впровадження механізму звернення з консультативними висновками до Європейського суду з прав людини як елементу забезпечення єдності судової практики. *Допустимість доказів у кримінальному провадженні: між імперативністю закону та процесуальною толерантністю* : зб. ст. VIII Харків. кримін. процес. полілогу (м. Харків, 14 листопада 2025 р.). Харків, 2026. С. 228–231.

Публікації, в яких висвітлені наукові результати дисертації здобувача, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Опубліковані статті містять належним чином обґрунтовані наукові результати відповідно до поставленої мети та висновків.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію виконано українською мовою з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалу дослідження – науковий.

Загальний висновок. Дисертація Скідан Наталії Віталіївни на тему «Судова практика в системі джерел кримінального процесуального права України» є кваліфікаційною науковою роботою, містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують конкретне наукове завдання, яке полягає в отриманні нових результатів у формі наукових висновків щодо поняття, форм і властивостей судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України, виявленні проблемних аспектів правотворчості, тлумачення й застосування права у кримінальному судочинстві, а також наданні обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо їх вирішення.

Дисертація є самостійною науковою працею, яку виконано з дотриманням академічної доброчесності. Наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовані автором особисто й обґрунтовані на підставі особистих досліджень.

Дисертація Скідан Наталії Віталіївни на тему «Судова практика в системі джерел кримінального процесуального права України» відповідає вимогам оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022

№ 44 (зі змінами) та може бути подана до разової ради для захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

**Завідувачка кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук, професор**

Оксана Капліна **Оксана КАПЛІНА**

22 квітня 2026 року

